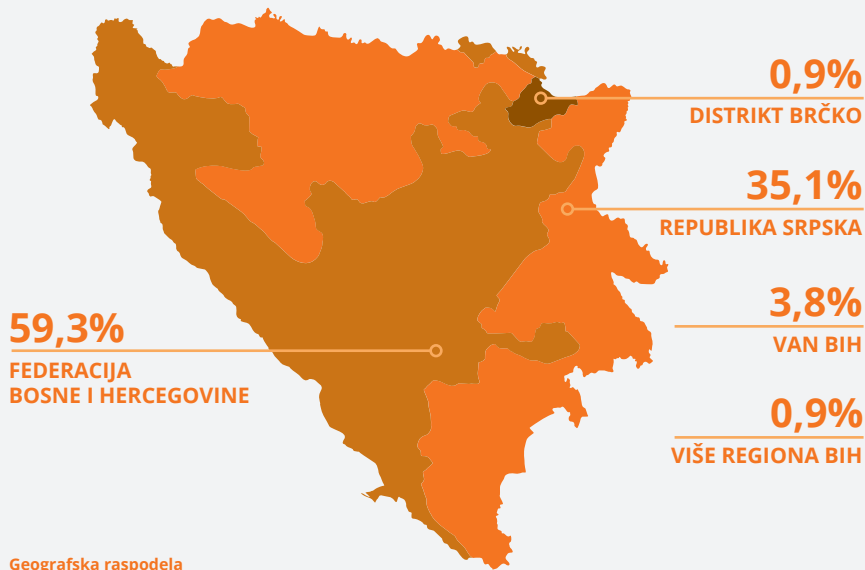

IZVEŠTAJ O DOBROČINSTVU

GLAVNI NALAZI

2032

broj zabeleženih
akcija

7,9 miliona €

procenjena darovana
suma

2,3 €

prosečna donacija
po pojedincu

33,3%

povećanje od
2017. godine

Uvodne napomene

Nakon tendencije opadanja u 2015. i 2016. godini i napretka u 2017. godini, ove godine dobročinstvo u Bosni i Hercegovini nastavilo je da jača i razvija se, uz znatna poboljšanja u nekoliko oblasti. Jača podrška obrazovanju i povećana strateška ulaganja su samo neke od karakteristika vredne pomena. Pored toga, medijska pokrivenost dobrotvornih davanja, što je naš primarni izvor informacija, bila je sveobuhvatnija i intenzivnija. Za razliku od nekoliko drugih zemalja u regionu gde je u nekim situacijama bilo problematično sakupiti informacije i proveriti ih, u BiH to nije bio slučaj. Interesovanje koje su mediji pokazali za ovu temu (što se vidi na osnovu broja i kvaliteta priloga), kao i donekle veća spremnost zainteresovanih strana da podele informacije, omogućili su detaljan uvid u podatke o dobrotvornim davanjima tokom 2018. godine.

Međutim, i dalje ima prostora za poboljšanje naročito u pogledu jačanja pomoći usmerene na neke od manje podržanih tema i korisničkih grupa, kao i u pogledu širenja partnerstava između poslovnog i neprofitnog sektora i uvek poželjne veće transparentnosti podataka.

Metodologija

Ovaj izveštaj je pripremljen uz pomoć baze podataka Giving Balkans koja ostaje najpouzdaniji izvor podataka o dobrotvornim davanjima u regionu. Zbog nepostojanja zvaničnih podataka, Catalyst Balkans koristi alternativne načine prikupljanja podataka, pre svega medijske izveštaje, a zatim i ostale dostupne izvore podataka. Podaci iz ovog izveštaja su prikupljeni praćenjem elektronskih, štampanih i onlajn medija na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou u Bosni i Hercegovini u periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine. U tom periodu, ukupno 7404 unosa podataka koji se odnose na dobrotvorna davanja svih tipova darodavaca je obrađeno u bazi podataka Giving Balkans, od čega su 2032 jedinstvene akcije.

Ova metodologija ima određena ograničenja, među kojima je najvažnije to što mediji ne beleže sve donacije date u dobrotvorne svrhe. Ipak, smatramo da istraživanje daje dovoljno pouzdan uvid u najvažnije aspekte dobrotvornih davanja, jer dobijene brojke, iako nisu sveobuhvatne, daju minimum relevantnih pokazatelja. Na primer, ako govorimo o broju dobrotvornih akcija, sa sigurnošću možemo tvrditi da broj koji smo naveli je minimalni broj sprovedenih akcija. To isto važi za gotovinske iznose, aktere i slično. Stoga se ovi podaci mogu koristiti kao pokazatelji minimalnog stepena razvoja davanja za opšte dobro u Bosni i Hercegovini.

Ključne tačke

- Nivo aktivnosti** U 2018. godini, zabeleženo je ukupno 2032 jedinstvene akcije dobrovoljnog davanja u Bosni i Hercegovini. Učestalost davanja porasla je za 29% od 2017. godine, što je dovelo do porasta zabeležene i procenjene darovane sume. Procenjujemo da je darovano više od 7,9 miliona evra, što predstavlja značajan porast od 33,3% u odnosu na prošlu godinu.
- Geografska raspodela** Najveći i blago uvećani procenat akcija davanja usmeren je na Federaciju Bosne i Hercegovine (59,3%), a zatim na Republiku Srpsku (35,1%), gde je prisutan blagi pad. Broj akcija usmerenih na Distrikt Brčko i na više regiona u zemlji ostao je isti kao prošle godine. Podrška je bila češća van BiH (3,8%), dok je Sarajevo kao prestonica zadržalo nivo darivanja iz 2017. godine sa 16,7% akcija.
- Darodavci** Kada je reč o učestalosti davanja, raspored ključnih darodavaca u BiH ostaje isti kao prošle godine. Iako u manjem procentu, građani i dalje imaju najveće učešće sa 48,5% akcija. Neznatan pad u aktivnosti se takođe uviđa kod poslovnog sektora, koji zauzima drugo mesto na listi ključnih darodavaca (31,3%). Sa druge strane, pojedinačni darodavci, kao i mešoviti darodavci, povećali su učešće i ostvarili 8,3% i 9,2% akcija. U odnosu na zabeleženu sumu, građani su znatno povećali udeo (37%), što ih je dovelo na vrh liste darodavaca. Zahvaljujući velikom broju individualnih novčanih doprinosa iz dijaspore, primećuje se i povećan udeo individualnih darodavaca – 14%, dok je poslovni sektor u padu sa 29,9% udela. Kada govorimo o mešovitim darodavcima, uprkos ovogodišnjem nižem nivou davanja, oni i dalje ostvaruju značajan udeo – 17,7%.
- Teme** Od četiri ključne teme, samo je za obrazovanje zabeleženo povećano interesovanje darodavaca (17,8%), što je ovo temu postavilo na treće mesto u okviru liste. Pored toga, zdravstvo se i dalje najviše podržava sa 26,3% akcija davanja, nakon čega sledi podrška marginalizovanim grupama sa 23,4%. Smanjenje siromaštva je tema koje je najmanje podržana ove godina, sa samo 8,7% akcija davanja. Važno je konstatovati da su u 2018. neke druge teme više privukle pažnju darodavaca nego prethodne godine, naročito kultura i umetnost, javna infrastruktura i sport.
- Primaoci** U smislu redosleda, lista primalaca ostala je ista. Najveći procenat akcija davanja usmeren je na pojedince/porodice, uz porast na 37%. Takođe se primećuje povećanje kod lokalnih/nacionalnih vlasti (5,6%) koje zauzimaju četvrto mesto, dok drugoplasirane neprofitne organizacije (32,4%) beleže blag pad. Institucije imaju isti nivo podrške kao i prošle godine. Kada je reč o državi kao primaocu (što podrazumeva kumulativnu po-

držku institucijama i lokalnim/nacionalnim vlastima), možemo zaključiti da se učestalost podrške poboljšala (29,1%).

Neprofitne organizacije

Kao i prethodnih godina, u 2018. neprofitne organizacije zauzele su drugo mesto u pogledu interesovanja darodavaca i učestalosti podrške, sa 32,4% ukupnih akcija davanja. Međutim, procenat akcija je donekle opao. Građani najviše podržavaju neprofitne organizacije, dok su akcije u kojima su aktivno učestvovali mešoviti darodavci postale brojnije – zabeležene su inicijative u lokalnim zajednicama i kampanje velikih razmera.

Upotreba donacija

Ponovo je uspostavljen veoma pozitivan trend od 2016. godine: procenat akcija koje podrazumevaju dugoročna strateška davanja rastao je iz godine u godinu, dostigavši 38,2% 2018. godine. Darodavci postaju sve odlučniji u nameri da ulažu strateški kako bi podržali akcije u zajednicama. Istovremeno, jednokratna pomoć je u padu sa 52,3% akcija, a uglavnom se ostvaruje u vidu potrošne robe i pomoći za lečenje osoba sa zdravstvenim problemima.

Krajnji korisnici

Godina 2018. bila je prekretnica u rangiranju korisničkih grupa: najveći procenat akcija davanja (29,3%) bio je usmeren na populaciju iz lokalnih zajednica, a ovo je prvi put od 2013. godine da je ova korisnička grupa bila najviše podržana. Sa potpuno istim procentom kao u 2017. godini, populacija sa zdravstvenim problemima (22,6%) zauzela je drugo mesto, a prate je kategorije ekonomski ugrožene populacije i osoba sa invaliditetom.

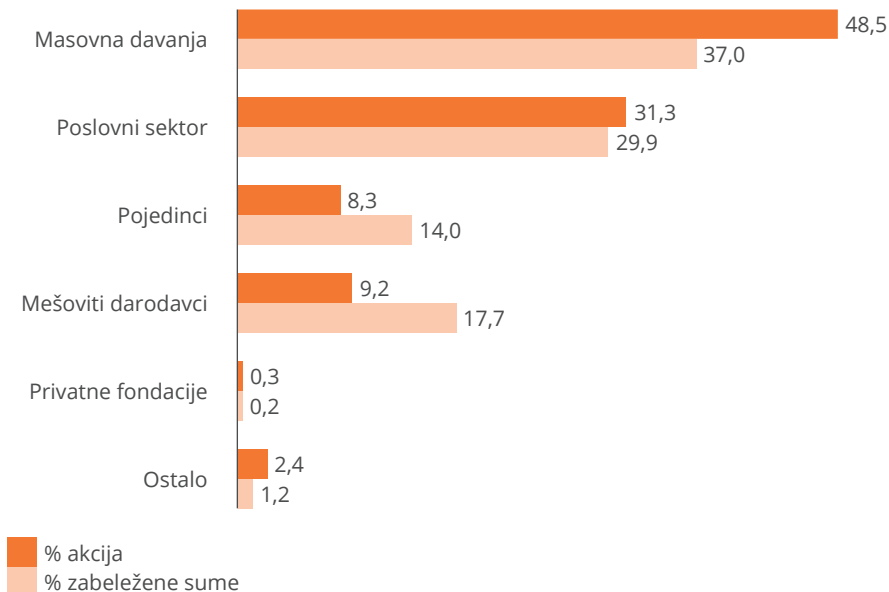
Transparentnost podataka

Nivo transparentnosti podataka o dobrotvornim davanjima u Bosni i Hercegovini u 2018. nije se promenio u odnosu na prethodnu godinu. Ostao je na 47,4% akcija davanja za koje su navedeni podaci o darovanim sumama. Ovo je najveći do sada zabeleženi procenat za BiH i odražava prilično dobar nivo transparentnosti.

Ukupno gledano, uz povećanu aktivnost i značajnije darovane sume, 2018. je bila godina rasta u pogledu dobročinstva u BiH. Građani su najčešći i najdarežljiviji darodavci, vodeći u podršci zdravstvu koje nastavlja da bude najprioritetnija tema. Kao i prethodne godine, akcije davanja najčešće su bile usmerene na pojedince i porodice, dok je pojačana podrška obrazovanju postavila populaciju iz lokalnih zajednica na vrh liste korisničkih grupa. Konačno, kao veoma pozitivan aspekt izdvajamo činjenicu da je nivo strateškog ulaganja (uglavnom od strane poslovnog sektora) znatno povećan.

Darodavci

Učešće različitih tipova darodavaca

Ključni trendovi u pogledu različitih tipova darodavaca

Broj zabeleženih akcija (u %)	2016.		2017.		2018.
Masovna davanja	64,3%	↓	52,0%	↓	48,5%
Poslovni sektor	14,3%	↑	34,9%	↓	31,3%
Pojedinci	12,5%	↓	5,5%	↗	8,3%
Zabeležena darovana suma (u%)	2016.		2017.		2018.
Masovna davanja	48,2%	↓	27,2%	↗	37,0%
Poslovni sektor	35,1%	↗	38,3%	↓	29,9%
Pojedinci	6,8%	↓	1,5%	↗	14,0%

Ključne tačke

U 2018. godini zabeleženo je više akcija davanja – ukupno 2032, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja veliki skok od 28,9%. U pogledu darovane sume, i zabeležena i procenjena suma su veće nego prošle godine. Uz uvećanje od 18,8%, zabeleženo je preko 5,6 miliona evra, dok se na osnovu transparentnosti iznosa procenjuje da je u 2018. godini donirano više od 7,9 miliona evra u Bosni i Hercegovini. Procenjena darovana suma je znatno veća od prošlogodišnje i to za 33,3%.

Ovu godinu obeležili su građani kako u učestalosti davanja tako i u udelu u zabeleženoj darovanoj sumi. U pogledu broja akcija davanja, učešće građana je blago opalo (za 3,5%), ali uprkos tome, građani, kroz akcije masovnog davanja, ostaju najčešći darodavci sa udelom od 48,8% u ukupnoj zabeleženoj sumi. Zatim sledi poslovni sektor, koji takođe pokazuje neznatno smanjenje (31,3%), dok pojedinačni i mešoviti darodavci beleže povećano učešće sa 8,3% i 9,2% akcija davanja. Mešoviti darodavci su naročito bili aktivni ove godine, dajući doprinos lokalnim zajednicama za razne inicijative koje sprovede neprofitne organizacije.

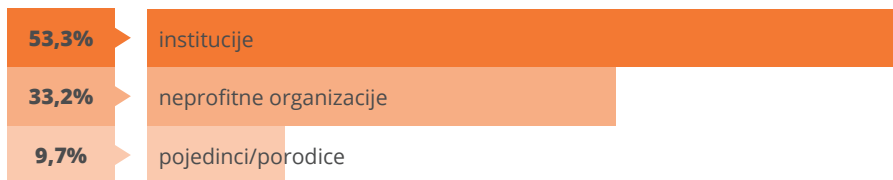
Podaci o darovanoj sumi pokazuju da su građani ponovo ove godine bili najdarežljiviji, slično situaciji iz 2016. i 2014. godine. Učešće od 37% u ukupnoj zabeleženoj sumi predstavlja visok porast u odnosu na 2017, budući da je suma za gotovo 10% veća. Međutim, procenat akcija je nešto niži nego prošle godine usled povećane aktivnosti mešovitih darodavaca (čemu je značajno doprinelo pokretanje projekta „Lonac“ od strane Fondacije Mozaik početkom 2018. godine). Sa druge strane, davanje poslovnog sektora opada, pri čemu udeo iznosi 29,9%. Ako bolje pogledamo, podaci pokazuju da jedinstvena davanja poslovnog sektora nisu bila toliko značajna kao prošle godine. To se ne može reći za pojedinačne darodavce koji su, zahvaljujući pojačanoj aktivnosti, zabeležili veliko povećanje učešća od 14% ukupne zabeležene sume. Kada je reč o mešovitim darodavcima, uprkos većem učešću, njihov udeo u darovanoj sumi bio je manji ove godine (17,7%).

Kao i 2017, privatne fondacije kao darodavci nisu ostvarile značajan broj akcija ili značajno učešće u zabeleženoj sumi – u oba aspekta ostale su ispod 1%.

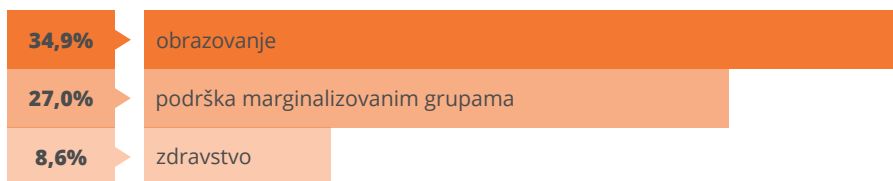
Darodavci iz dijaspore širom sveta zadržali su prošlogodišnji nivo aktivnosti sa 7,1% akcija davanja. Međutim, zahvaljujući značajnim doprinosima pojedinačnih darodavaca radu narodnih kuhinja, udeo dijaspore u zabeleženoj sumi povećao se sa 6% u 2017. na 24,3% u 2018. godini.

Profili najčešćih darodavaca: Poslovni sektor

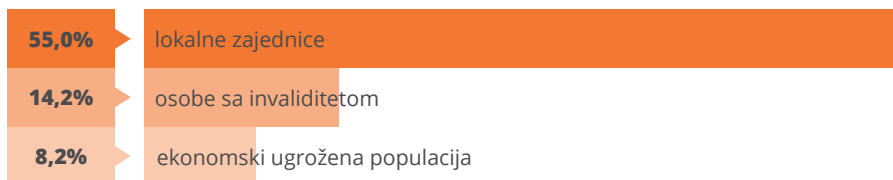
Tri vodeća primaoca donacija (broj akcija u %)

Tri vodeće teme (broj akcija u %)

Tri vodeće ciljne grupe (broj akcija u %)

Primeri davanja poslovnog sektora

U partnerstvu sa mrežom SIGN, Fondacija Mozaik organizovala je dodelu nagrada za dobroćinstvo DOBRO kako bi svake godine nagradila kompanije i pojedince za njihovu podršku opštem dobru u Bosni i Hercegovini. Nagrade su dobile četiri kompanije za aktivnosti koje su sprovele u 2018. godini.

Bosna Bank International (BBI) dobila je nagradu za dobroćinstvo u kategoriji velikih preduzeća, zahvaljujući radu u okviru Dobrotvornog fonda BBI. Opšta podrška od strane BBI podrazumeva stipendije za decu, informisanje javnosti o aspektima preduzetništva i podršku novim preduzećima u vidu obezbeđivanja sredstava i mentorstva. Ove godine, najviše aktivnosti bilo je usmereno na pomoć ugroženoj

deci. U okviru tri različite inicijative u novembru (uključujući prihode od Sajma halal industrije u Sarajevu), BBI je pružila podršku udruženju „Srce za djecu oboljelu od raka“ i organizaciji „SOS Dječija sela Bosna i Hercegovina“ u vidu donacije vredne skoro 9000 evra. U junu, banka je takođe donirala 15 krava selima širom zemlje, obezbeđujući preko potrebnu podršku ugroženim seoskim porodicama.

Preduzeće R&S d.o.o. Sarajevo dobilo je nagradu za dobročinstvo u kategoriji srednjih preduzeća za mnogobrojne stipendije koje svake godine obezbeđuje ekonomski ugroženoj deci. U istoj kategoriji, preduzeće Bauerfeind dobilo je nagradu za volonterski rad za pomoć u podizanju nivoa svesti o zdravstvenim problemima i za sponzorisane sportskih klubova za osobe sa invaliditetom i osobe koje boluju od dijabetesa. Sparkasse Bank dd B&H primila je nagradu za korporativno volontiranje u kategoriji velikih preduzeća za profesionalne usluge koje su njeni zaposleni pružali mladim preduzetnicima, pored volonterskih inicijativa u oblasti zaštite životne sredine u kojima redovno učestvuju.

U kategoriji korporativnih darodavaca sa velikim brojem donacija izdvaja se Mikrokreditno društvo Mikrofin koje je podržalo više od 20 škola, biblioteka i drugih organizacija iznosom od preko 36.000 evra u vidu sredstava, opreme i potrošne robe. U 2018, društvo je dalo doprinos u vidu IT opreme, knjiga, opreme za muzičke instrumente i didaktičkog materijala, koji su prvenstveno bili namenjeni osnovnom obrazovanju mladih građana. Addiko Bank a.d. takođe je sproveda niz aktivnosti širom Bosne i Hercegovine, koje su najviše bile usmerene na pomoć deci iz lokalnih zajednica. U leto iste godine, Addiko je donirala 15.800 evra lokalnoj zajednici Starčevica za preko potrebnu opremu za igrališta, dok je na jesen izdvojila 1000 evra za podršku projektu „Užine“ koji je pokrenulo udruženje Pomozi.ba kako bi pomoglo ekonomski ugroženoj deci u seoskim područjima. Banka je takođe pokazala najveću aktivnost u vidu svog velikog višegodišnjeg programa korporativnog volontiranja pod nazivom „Addiko Cares“, tokom kojeg su zaposleni donirali svoje vreme i veštine za 14 vrtića i neprofitnih organizacija širom zemlje, završivši godinu na zanimljiv način.

Iako MSP nekad prođu nezapaženo, njihovo dobročinstvo je ove godine zaista bilo vidljivo. Kampanja udruženja Omnia za izgradnju i renoviranje igrališta u selu Ortiješ fokusirala se na privlačenje poslovnih aktera različitih veličina kako bi doprineli poboljšanju života dece. Tri MSP – Beton Galić d.o.o., HE-SAND d.o.o. i STARK Solutions d.o.o. – pomogla su izgradnju obezbeđivanjem sredstava ili materijala i tako dala neophodni doprinos čitavom projektu. Pored toga, projekat za pomoć naselju Lazarevo pod nazivom „Obojimo sivo“ takođe je

podrazumevao saradnju profitnih i neprofitnih aktera, velikih i malih. Zahvaljujući pomoći tri MSP –MB Impeks d.o.o., Centrum Trade d.o.o. i Mavas d.o.o. – između ostalih, igrališta su sagrađena pre proleća, tačno na vreme da ih meštani mogu koristiti.

Davanja kroz pozive za prijavljivanje

Aktivnosti kompanije BH Telecom u okviru KDO ove godine dostigle su vrednost veću od 500.000 evra u vidu donacija za opremu i potrošnu robu. Većina sredstava izdvojena je kroz pozive za prijavljivanje, koje kompanija organizuje već nekoliko godina. Dominantne teme ove godine bile su spremnost na vanredne situacije, digitalno obrazovanje i narodne kuhinje, u okviru kojih je kompanija opremila informatičke kabinete u 64 osnovne škole, obezbedila opremu za vatrogasne jedinice i spasilačke službe, kao i namirnice za pripremu obroka u narodnim kuhinjama. Ovo je jedna od najvećih donacija u zemlji u pogledu sredstava, geografskog obuhvata i strateške upotrebe, koja pokazuje koliko su značajne donacije poslovnog sektora.

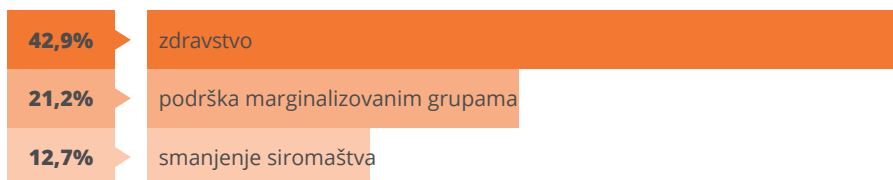
Raiffeiesen Bank d.d. Bosna i Hercegovina takođe je organizovala veliki poziv za sponzorstvo i donacije u 2018. godini. Obuhvativši pet oblasti – obrazovanje, kulturu, humanitarne akcije, sport i zaštitu životne sredine – banka je dodelila sredstva kako bi pomogla da 65 organizacija nastavi sa radom. Primaoci su uglavnom bile neprofitne organizacije i institucije, uključujući (među mnogim drugima) Dis – Pozorište mladih iz Banja Luke, biblioteku za osobe sa oštećenim vidom u Sarajevu i udruženje Most.

Profili najčešćih darodavaca: Masovna davanja

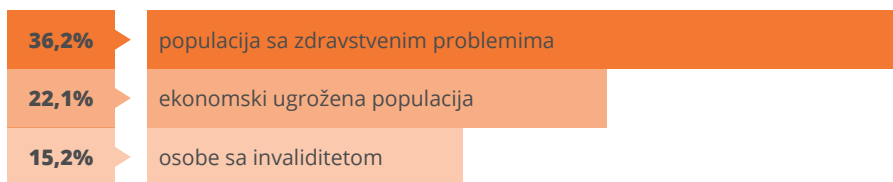
Tri vodeća primaoca donacija (broj akcija u %)

Tri vodeće teme (broj akcija u %)

Tri vodeće ciljne grupe (broj akcija u %)

Primeri masovnih davanja

Za razliku od prethodnih godina, u 2018. godini bilo je nekoliko primera gde su masovna davanja značajno doprinela projektima od velikog društvenog značaja. Jedan primer je saradnja između različitih aktera sa ciljem poboljšanja javne infrastrukture, što nije uobičajena inicijativa. Prepoznavši potrebu za izgradnjom puteva u selima Brđani i Vidovići u Kozarcu, članovi planinarskog društva Mrakovica Kozarac sakupili su više od 21.000 evra u tu svrhu zahvaljujući meštanima koji su bili posvećeni ovom cilju. Kako je kampanja sve više napredovala, opština Prijedor, u kojoj se nalazi Kozarac, donirala je ostatak sredstava, preostalih približno 60%, čime se ostvarilo uspešno partnerstvo između države i njenih građana na inicijativu jednog udruženja.

Još jedan primer je i podrška radu narodnih kuhinja širom zemlje koju su zajednički pružile neprofitna zajednica i populacija iz raznih gradova. U Banja Luci, Fondacija Mozaik je sakupila 1500 evra za kuhinju „Brok ljubavi“ zahvaljujući SMS porukama poslatim na broj namenjen za ovu akciju. Istovremeno je organizovala radionice, sportske događaje, prikupljanje hrane, pa čak i operse koncerte kako bi pridobila što veću podršku i što više podigla nivo svesti. U Novom Sarajevu, udruženje Pomozi.ba je organizovalo nekoliko bazara i radionica kako bi prikupilo sredstva i obučilo volontere za rad u lokalnoj kuhinji koja redovno dobija podršku od meštana. Na kraju, u Livnu su razni akteri organizovali koncerte za podršku jednoj srednjoj stručnoj školi koja redovno deli obroke. Poljoprivrednici i ratni veterani u Tuzli direktno su donirali proizvode sa svojih farmi narodnoj kuhinji Tuzla Imaret.

Neke kampanje bile su posvećene često zastupljenim temama poput lečenje, dok su druge bile okrenute specifičnijim temama. Kada je reč o lečenjima, porodica dečaka (Emir Buza) koji boluje od jedne retke vrste raka prikupila je neverovatnih 132.000 evra, pri čemu je kampanja udruženja Pomozi.ba doprinela sa dodatnih 36.000 evra. Slično ovome, izdajamo kampanju udruženja Pomozi.ba zahvaljujući kojoj je uspešno sakupljeno 73.000 evra za lečenje šestomesečnog Arslana Kulačića, a još jedna uspešna kampanja sakupila je oko 59.000 evra za Hajra Mušića kome je bila neophodna operacija.

Nešto specifičnije teme bile su istraživanja i stipendije. Snežana Gajić, majka devetnaestogodišnje Milane Gajić koja boluje od retke Lafora bolesti, uspešno je aktivirala dobrotvorni broj u Bosni i Hercegovini uz pomoć kojeg sakuplja sredstva za istraživanje i razvijanje eksperimentalnog leka za tu bolest. U februaru, suma je dostigla 14.700 evra koji su prosleđeni Bolnici za bolesnu decu – SickKids u Kanadi, čiji lekari predvode ovo istraživanje. Dražana Perković, misionarka u Africi, usredsredila je svoj rad na dodelu stipendija devojkama u Beninu, koje treba da zadovolje i njihove osnovne potrebe poput odeće i higijenskih i zdravstvenih proizvoda. Zahvaljujući aktivnosti građana BiH, obezbeđeno je 26 stipendija u vrednosti od 12.000 evra.

Doprinosi pojediniaca

Ono što je zajedničko pojedincima kojima je Fondacija Mozaik uručila nagradu za dobročinstvo DOBRO je da su svi oni osnivači neprofitnih organizacija kroz koje doniraju svoje vreme. Najistaknutiji mladi predvodnik u neprofitnom sektoru je Ibro Puce, predsednik udruženja „Zajedno za naš grad“ iz Sarajeva. Ibro je dobio nagradu u kategoriji mladih filantropa (od 17 do 35 godina) za uspešno prikupljanje sredstava za renoviranje kompletne narodne kuhinje u Mostaru u junu 2018, pored drugih inicijativa podrške koje je pokrenuo. Ramo Hastor, osnivač i posvećeni volonter Fondacije Hastor, dobio je nagradu za individualni doprinos filantropiji

(za osobe starije od 35 godina). On je obezbedio stipendije i mentorstvo za preko 2000 dece iz ekonomski ugroženih porodica širom Bosne i Hercegovine.

Direktorka udruženja „Pravi put“ iz Gruda, Žana Alpeza, dobitnica je nagrade za pojedinačni doprinos razvoju filantropije. Ona je takođe poznata po svom konstantnom i istrajnom volonterskom radu na pomaganju osobama sa invaliditetom, kao i u pružanju podrške u oblasti zdravstva i brige o životinjama, između ostalog. Isto tako, troje članova porodice Ćorović iz Banja Luke primili su nagradu za porodični doprinos razvoju filantropije zato što su uložili više od 2500 sati volonterskog rada u prethodnoj godini. Tatjana i njena deca, Anastasija i Aleksandar, osnivači su udruženja „Srce na dlanu“.

U vreme kada su migranti sa Bliskog istoka boravili u kampu blizu Velike Kladuše, Asim Latić, vlasnik restorana Latan, počeo je svakodnevno da deli besplatne obroke toj zajednici. U početku je pravio obroke i za goste i za ugrožene, ali kada je broj besplatnih obroka premašio 250, odlučio je da zatvori restoran u februaru i posveti se obezbeđivanju obroka za migrante. Do sredine 2018, Asim Latić i njegov tim su pripremili 68.000 obroka za ugrožene, a u tome su im pomogli udruženje Pomozi.ba i građani.

Davanja dijaspore

Ove godine, najviše je bila aktivna dijaspora u Severnoj Americi. Kanađanin poreklom iz Bosne i Hercegovine, Agan Hodžić je u svom testamentu ostavio 590.000 evra za tri narodne kuhinje, nakon smrti 2018. godine. Podelivši iznos na tri jednaka dela, Narodna kuhinja Stari grad Sarajevo, Muslimansko dobrotvorno društvo Merhamet i Crveni krst Federacije Bosne i Hercegovine nastaviće da obezbeđuju obroke ugroženima, zahvaljujući pozamašnoj investiciji koju je kao legat ostavio Agan Hodžić.

Grupe iz SAD takođe su značajno doprinele. Među njima je i Zajednica Bošnjaka Džordžije, koja je osnovala dobrotvorni fond u Atlanti pre više od deceniju, kroz koji pomaže studentima, migrantima, porodicama koje su povratnici i ekonomski ugroženoj populaciji. U 2018. podržali su 103 porodice u 46 gradova u Bosni i Hercegovini sa ukupno 138.000 evra u vidu stipendija i pomoći. Još jedna zajednica iz Sent Luisa organizovala je dobrotvornu večeru i tako prikupila sredstva za porodice koje su učestvovala u emisiji „Ispuni mi želju“, dok je Udruženje krajiških Srba „Prelo“ iz Čikaga tokom godine sakupilo 12.000 evra za pojedince i udruženja u Livnu i širem području.

Ključne teme

(broj akcija u %)

26,3% zdravstvo

podrška marginalizovanim grupama

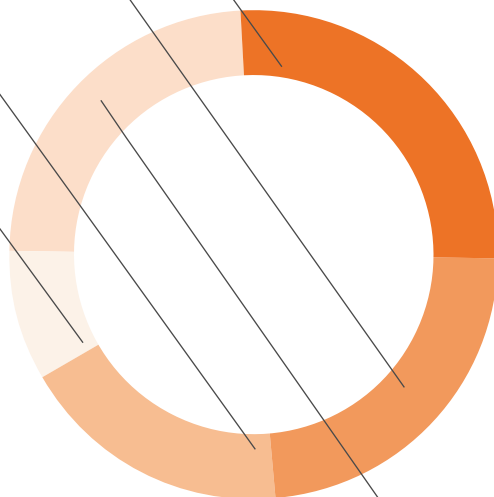
23,4%

obrazovanje

smanjenje

8,7%

siromaštva

ostalo

5-10%

sezonska davanja

3-5%

sport, javna infrastruktura

1-3%

urgentna pomoć, kultura i umetnost

0-1%

religijske aktivnosti, nezavisni mediji, ljudska prava, istorijsko nasleđe, zaštita životne sredine, ekonomski razvoj, briga o životinjama

Broj akcija usmerenih na ključne teme (u %)

Tema	2016.		2017.		2018.
Zdravstvo	43,8%	↓	30,9%	↓	26,3%
Podrška marginalizovanim grupama	24,9%	↑	28,9%	↓	23,4%
Obrazovanje	5,5%	↑	10,1%	↑	17,8%
Smanjenje siromaštva	12,7%	↔	11,9%	↓	8,7%

Ključne tačke

I ove godine su četiri glavne podržane teme privukle pažnju darodavaca, i čine ukupno 76,2% svih akcija dobrotvornog davanja: zdravstvo (26,3%), podrška marginalizovanim grupama (23,4%), obrazovanje (17,8%) i smanjenje siromaštva (8,7%).

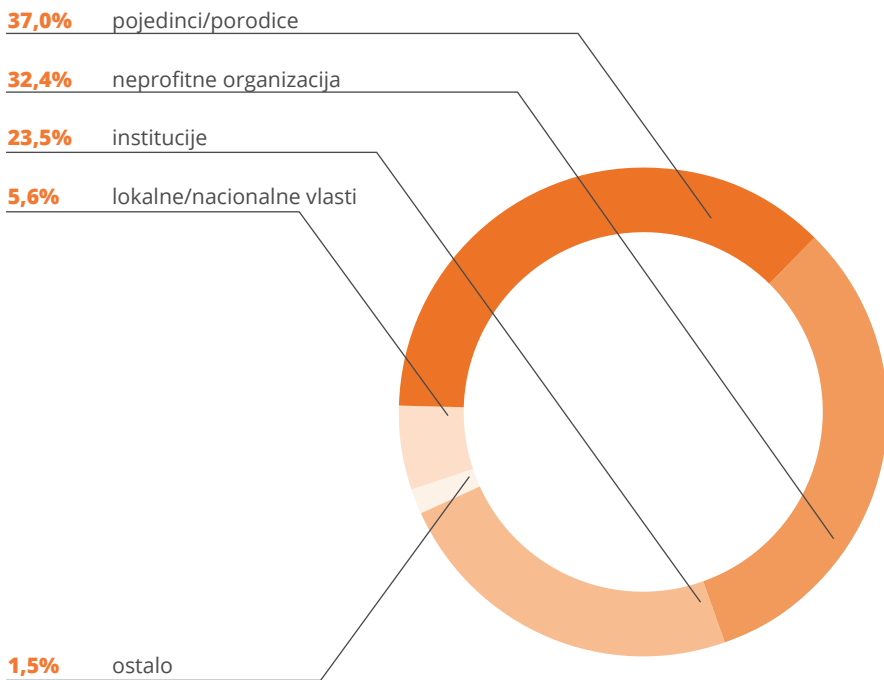
Ove godine je redosled malo drugačiji, pri čemu su zdravstvo i podrška marginalizovanim grupama ponovo zauzeli prva dva mesta, dok su obrazovanje i smanjenje siromaštva zamenili pozicije, pa je smanjenje siromaštva palo na poslednje mesto. Sve ključne teme osim obrazovanje beleže smanjenje podrške.

Interesovanje darodavaca za oblast obrazovanja povećalo se za 7,7% od 2017. Mnogo veća pomoć, kako dugoročna tako i jednokratna, bila je usmerena na obrazovne institucije u lokalnim zajednicama, a podrška je dolazila i u vidu pomoći pojedincima u obrazovne svrhe. Darodavci iz poslovnog sektora opredelili su se za pružanje strateške pomoći naročito u oblasti obrazovanja i obezbeđivanja opreme.

Manje podržane teme ove godine uključuju istorijsko nasleđe, ljudska prava i nezavisne medije, koji nisu bili u zastupljeni od 2015, ali su ove godine ponovo dospeli u fokus. Podaci govore o tome da su darodavci ove godine bili više zainteresovani za kulturu i umetnost, javnu infrastrukturu i sport, dok je kod ostalih tema primetna mala razlika u procentima.

Primaoci donacija

Tipovi primalaca donacija (broj akcija u %)

Broj akcija usmerenih na različite kategorije primalaca donacija (u %)

	2016.		2017.		2018.
Pojedinci/podrođice	58,8%	↓	35,3%	↑	37,0%
Neprofitne organizacije	22,1%	↑	34,1%	↓	32,4%
Institucije	16,6%	↑	24,5%	~	23,5%
Lokalne/nacionalne vlasti	0,6%	↑	2,5%	↑	5,6%

Ključne tačke

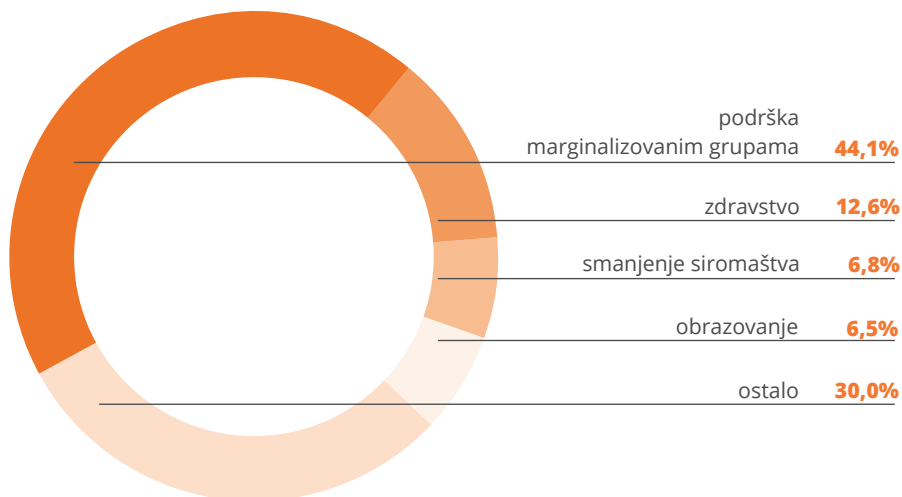
U odnosu na 2017. redosled primalaca prema interesovanju darodavaca ostao je isti.

Akcije dobrotvornog davanja su najčešće bile usmerene na pojedince i porodice, uz blago povećanje u odnosu na prošlu godinu – 37% ukupno zabeleženih akcija. Podrška je najvećim delom obezbeđivana u vidu potrošne robe i lečenja osoba sa zdravstvenim problemima.

Učešće neprofitnih organizacija beleži blag pad ali ostaje na drugom mestu sa 32,4% zabeleženih akcija. Institucije su zadržale isti nivo podrške kao u 2017. godini (23,5% akcija), dok je u slučaju lokalnih/nacionalnih vlasti ona porasla na 5,6%. Shodno tome, davanja državi (što podrazumeva i institucije i lokalne/nacionalne vlasti) su u porastu – ove godine su darodavci podržali državu u 29,1% svih zabeleženih akcija. Institucije su bile najčešći primaoci u oblasti obrazovanja, dok su za porast kod lokalnih/nacionalnih vlasti uglavnom zaslužne kapitalne investicije.

Neprofitne organizacije u 2018. godini

Ključne teme koje podržavaju neprofitne organizacije (broj akcija u %)

Ključne tačke

U kategoriju neprofitnih organizacija spadaju domaća udruženja građana, strane organizacije poput UNICEF-a i privatne fondacije.

Nakon prošlogodišnjeg primetnog porasta procenta akcija sprovedenih od strane neprofitnih organizacija, 2018. beleži blagi pad. Ipak, sa 32,4% akcija, neprofitne organizacije su zauzele drugo mesto na listi darodavaca.

Neprofitne organizacije nastavljaju da šire svoj rad i aktivnosti, uspešno privlačeći darodavce kroz akcije prikupljanja sredstava, događaje i kampanje, i time ostvaruju dugotrajna partnerstva sa ostalim akterima sa glavnim ciljem da se podrže akcije od izuzetnog značaja za lokalne zajednice.

Neprofitne organizacije su svojim radom prvenstveno podržale marginalizovane grupe, koje su, kao i 2017, dobile najviše donacija (44,1%). Zatim slede zdravstvo (12,6%) i smanjenje siromaštva (6,8%) sa umanjenim procentom akcija, dok je interesovanje za oblast obra-

zovanja poraslo na 6,5%. Među ostalim temama izdvajamo sport, čiji procenat postaje značajniji (10%), pri čemu je zabeležena veća podrška lokalnim sportskim klubovima i inicijativama za promociju sporta.

Ako detaljnije analiziramo korisničke grupe koje dobijaju podršku kroz rad neprofitnih organizacija, možemo primetiti drugačiji redosled nego u 2017. godini: ove godine najviše koristi imala je populacija iz lokalnih zajednica u odnosu na ukupan broj akcija neprofitnih organizacija – 25,4%. Pored toga, podrška je usmeravana na ekonomski ugroženu populaciju u 21,9% akcija davanja, osobe sa invaliditetom (17,5%) i populaciju sa zdravstvenim problemima (16,9%). Spisak ostalih korisničkih grupa ostaje dugačak, uz dve novine ove godine: nezaposleni i deca i mladi u riziku. Postoje primaoci koji ove godine nisu bili u fokusu darodavaca – izbeglice / interno raseljena lica.

Građani su i dalje ti koji najviše podržavaju rad i ciljeve neprofitnih organizacija sa 43,9% akcija davanja, a prati ih poslovni sektor sa 32,1%. Kod obe grupe vodećih darodavaca primećuje se pad u procentima, dok, sa druge strane, mešoviti darodavci beleže znatan porast i učešće u 16,3% akcija usmerenih ka neprofitnim organizacijama. Ovaj procenat je zapravo uvećan zahvaljujući pojačanim aktivnostima u okviru raznih inicijativa u lokalnim zajednicama, pri čemu su događaji i kampanje okupili veliki broj darodavaca na jednom mestu, kako građana tako i aktera iz poslovnog sektora.

Zahvaljujući bolje strukturisanim i transparentnijim akcijama prikupljanja sredstava u 2018, nekoliko domaćih udruženja podržano je u okviru više akcija davanja: udruženje „Srce za djecu oboljelu od raka“ koje pomaže deci oboleloj od raka, čuveno udruženje Pomoziba koje pomaže ne samo ekonomski ugroženim osobama već i osobama sa zdravstvenim problemima, udruženje građana „Mozaik prijateljstva“ koje pruža usluge narodne kuhinje, organizacija „SOS Dječija sela Bosna i Hercegovina“, udruženje roditelja dece obolele od malignih bolesti „Iskra“, i Međunarodni forum solidarnosti EMMAUS koji pomaže u rešavanju migrantske krize.

Od privatnih fondacija, IN Fondacija – fondacija za unapređenje socijalne inkluzije dece i mladih u Bosni i Hercegovini, izdvaja se kao čest primalac, kao i Fondacija lokalne demokratije (Sigurna kuća) koja pomaže osobama koje su preživle porodično nasilje.

Partnerstva poslovnog i neprofitnog sektora

Dvodecenijski rad organizacije „SOS Dječija sela Bosna i Hercegovina“ često je bio u fokusu poslovnog sektora. Međutim, neke kompanije su se odlučivale da ulažu u domaće neprofitne organizacije više od ostalih, i time pomagale da deca bez roditeljskog staranje imaju bolju budućnost. Kompanije kao što su Bosnalijek, Bingo Export-Import

Tuzla, Raiffeisen Bank, i Violeta doo nastavile su svoja višegodišnja ulaganja u organizaciju „SOS Dječija sela Bosna i Hercegovina“, za jedno donirajući više od 45.000 evra u 2018. godini.

Podrška lokalnoj zajednici

Program „Lonac“ koji vodi fondacija Mozaik pomogao je da 269 projekata dobije podršku od građana iz lokalnih zajednica i kompanija u 40 opština u Bosni i Hercegovini. Sâm program se fokusira na ostvarivanje potreba lokalnih zajednica, što podrazumeva nova igrališta, osvetljenje za košarkaške terene, časove samoodbrane ili aktivnosti fizičkog vaspitanja za decu. Više od 100.000 evra uloženo je zahvaljujući kampanjama za prikupljanje sredstava (odnosno akcijama masovnog davanja) i direktnim donacijama poslovnog sektora.

Fondacija tuzlanske zajednice igra značajnu ulogu u jačanju lokalne zajednice svog grada. Programi koje oni koordinišu obogaćuju filantropsko okruženje Tuzle kroz finansiranje, mentorstva i aktiviranje, što često podrazumeva učešće građana i sufinansiranje građanskih inicijativa. Zahvaljujući davanjima od strane kompanija i građana, Fondacija tuzlanske zajednice sakupila je 40.000 evra u 2018. godini. Kao primer njihovog rada navodimo kampanju za prikupljanje sredstava za izgradnju jednog igrališta u Tuzli. U saradnji sa Fondacijom, trijatlonač Mladen Nedić počeo je da „prodaje“ kilometre, koje će uspešno savladati tokom trijatlonske trke Iron Man, po ceni od 25 evra za jedan kilometar. Do sada je u okviru kampanje sakupljeno preko 7000 evra donacija.

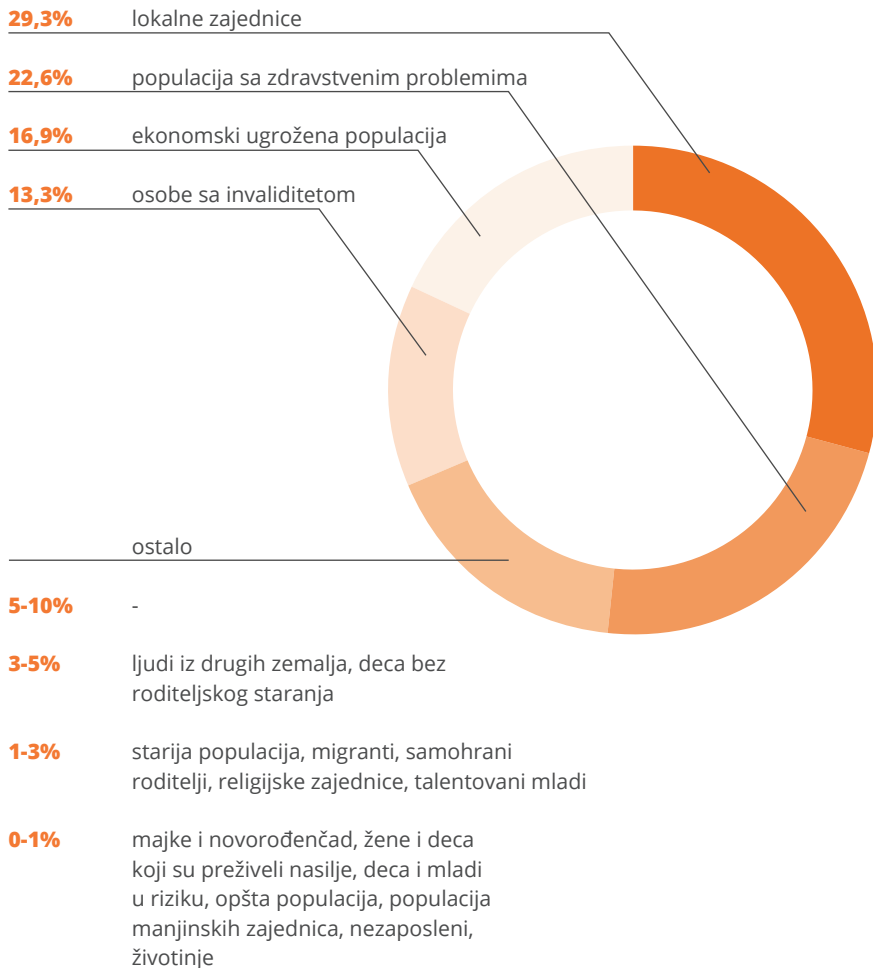
Uspešne kampanje

Udruženje „Srce za djecu oboljelu od raka“ je 2017. godine započelo kampanju „Moja kosa tvoja kosa“ za prikupljanje kose od koje bi se napravile perike za decu koja boluju od raka. Tokom 2018, uspešno su proširili kampanju na osam gradova širom zemlje i privukli građane i javne ličnosti na raznim događajima koje su organizovali u periodu od marta do novembra. Zahvaljujući donacijama oko stotinu pojedinaca, udruženje je napravilo 24 perike i usrećilo mališane.

Jedna kampanja se izdvaja od ostalih po dubokoj ličnoj posvećenosti pitanju zaštite životne sredine. Nedavno venčani (umetnici) Ena Mulavdić i Ebrahim Mohammadian Elird odlučili su da bukete cveća koje bi dobili za venčanje ulože na specifičan način u domenu zaštite životne sredine: u sadnju drveća. Donirajući novac koji su dobili za šume Sarajeva, ovaj par i gosti na njihovom venčanju organizovali su ceremoniju sadnje na obližnjem polju kako bi dali poklon svom gradu i čitavom svetu.

Krajnji korisnici

(broj akcija u %)

Broj akcija usmeren na ključne korisničke grupe (u %)

	2016.		2017.		2018.
Lokalne zajednice	8,0%	↗	16,5%	↗	29,3%
Populacija sa zdravstvenim problemima	31,9%	↘	22,6%	↔	22,6%
Ekonomski ugrožena populacija	18,9%	↗	22,8%	↘	16,9%
Osobe sa invaliditetom	17,4%	↗	18,6%	↘	13,3%

Ključne tačke

Lokalne zajednice su i dalje glavna kategorija koja najčešće prima donacije i nalazi se na prvom mestu sa 29,3% akcija davanja. Zatim sledi populacija sa zdravstvenim problemima (22,6%), ekonomski ugrožena populacija (16,9%) i na kraju osobe sa invaliditetom (13,3%). Ove četiri kategorije su ukupno primile 82,1% donacija.

Podaci pokazuju da su darodavci u 2018. pokazali veliko interesovanje za probleme sa kojima se suočavaju mnoge male i velike lokalne zajednice, pojačavši podršku prvenstveno u oblasti obrazovanja. Iako je pažnja darodavaca ponovo bila usmerena na iste četiri glavne korisničke grupe, njihov redosled prema broju primljenih donacija je potpuno drugačiji u odnosu na onaj iz 2017. Iako je prethodne godine bila na poslednjem mestu, 2018. je populacija iz lokalnih zajednica dobila najveći deo donacija uz povećanje procenta za više od 12%.

U odnosu na 2017, kategorija populacije sa zdravstvenim problemima je jedina korisnička grupa koja se zadržala na drugom mestu sa istim nivoom udela. Prvorangirana grupa prošle godine, odnosno ekonomski ugrožena populacija je zajedno sa kategorijom osoba sa invaliditetom došla na dno liste.

Ostale manje podržane korisničke grupe ostaju i istom okviru. Podrška deci bez roditeljskog staranja i ljudima u drugim zemljama je manja od 5% za svaku kategoriju pojedinačno, dok su druge korisničke grupe podržane u procentu od 1,5% ili manje. Međutim, primećuje se nekoliko promena ove godine. Nezaposleni su se ponovo pojavili na listi nakon nekoliko godina, dok beskućnici i izbeglice/interno raseljena lica nisu primili nikakvu podršku ove godine.

Upotreba donacija

Prema broju akcija (u %)

Ključne tačke

Dok je tokom prve tri godine praćenja filantropske aktivnosti u BiH dugoročna podrška postepeno opadala, od 2016. godine, odluka darodavaca da ulažu strateški ponovo je postala jača.

Ove godine je 38,2% akcija davanja bilo usmereno prema raznim primaocima u vidu strateškog dugoročnog ulaganja, što u poređenju sa 2017. predstavlja značajan porast od preko 10%. U pogledu vrste podrške, donacije opreme su naročito porasle, kao i doniranje usluga. Iako jednokratna podrška (lečenje, potrošna roba, humanitarna podrška i rešavanje stambenog pitanja pojedinaca) preovlađuje uz pad na 52,3%, ovo je veoma pozitivan pokazatelj da su darodavci postali svesniji potreba za ulaganjima koja mogu imati dugoročni uticaj. Konačno, zahvaljujući otvorenosti medija i zainteresovanih strana da pruže detaljnije informacije o davanjima, broj akcija za koje se konkretna upotreba nije mogla utvrditi smanjen je gotovo za pola (9,5%).

Poslovni sektor je oduvek više bio usredsređen na dugoročna davanja, a ove godine još više. U 2018, 60,8% akcija davanja i 79,5% donirane sume od strane kompanije, korporativnih fondacija i MSP su zapravo bile u obliku strateškog ulaganja.

Upotreba donacija (broj akcija u %)

	2016.		2017.		2018.
Jednokratna	69,9%	↓	54,4%	↓	52,3%
Dugoročna	17,6%	↗	27,8%	↗	38,2%
Nepoznato	12,6%	↗	17,8%	↓	9,5%

Primeri dugoročnih strateških ulaganja

S obzirom na to da imaju mogućnosti da strateški ulažu, korporacije često nastoje da ostvare veći društveni uticaj u okviru svojih projekata KDO. Ove godine se izdvajaju dva projekta dugoročne podrške. EFT-Rudnik i Termoelektrana Stanari d.o.o. donirali su 47.000 evra za renoviranje Osnovne škole „Desanka Maksimović” u Dragalovcima. Projekat je obuhvatio celu zgradu škole i okolinu, postavljanje novog krova, fasade, prozora, kupatila, pa čak i školskog igrališta. Drugi istaknuti projekat sprovela je fabrika obuće SPORTEK iz Kotor Varoši u okviru kog je donirala ultrazvučni aparat Domu zdravlja Sveti Pantelejmon, u vrednosti od 37.000 evra.

Istraživanje Bosna i Hercegovina daruje 2018 – Godišnji izveštaj o dobročinstvu – Glavni nalazi je deo šire inicijative za promociju i podsticanje dobročinstva u regionu koju sprovodi fondacija Catalyst Balkans. Istraživanje koje je u osnovi ove publikacije sprovela je i samu publikaciju izradila je fondacija Catalyst Balkans uz svesrdnu podršku Fondacije Čarls Stjuart Mot.

Stavovi izneti u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stavove Balkanskog fonda za demokratiju Nemačkog Maršalovog fonda SAD ili partnera.

Catalyst Balkans
Takovska 38, Beograd

catalystbalkans.org
givingbalkans.org

Priredili
Tomas Bueno Momčilović
Jelena Bekčić

Urednici
Aleksandra Vesić
Simy Mathews

Prikupljanje podataka
Zorana Brozović
Goran Bekić

Dizajn
Luka Koković

Prevod
Jovana Moc